

BRUSSEL, Frans van (Stekene 9 juli 1846 – Lokeren 17 juli 1923).

Genoot slechts onderwijs tot zijn tiende en verdiende daarna zijn brood in de landbouw. Aan het eind van de 19de eeuw was Van Brussel in zijn geboortedorp een van de medestichters van de boerengilde Sint-Antonius.

De democratiseringsgolf na de invoering van het algemeen meervoudig stemrecht voor mannen (1893) bracht hem ertoe om bij de parlementsverkiezingen van mei 1898 in het arrondissement Sint-Niklaas op te komen met een eigen lijst, nadat de katholieke partij de door hem gevraagde poll had geweigerd. "Boerke(n) Van Brussel", die de publieke steun kreeg van de daensisten, beloofde zijn kiezers de belangen van de landbouwers en arbeiders te verdedigen. Na een geanimeerde campagne werd deze welstellende landbouwer op 22 mei 1898 met 26.171 voorkeurstemmen verkozen tot volksvertegenwoordiger voor het Land van Waas, een mandaat dat hij tot na de Eerste Wereldoorlog behield.

Van Brussel, die na zijn *coup de théâtre* werd opgenomen in de katholieke partij, vroeg vrijwel onmiddellijk na zijn eedaflegging als parlementariër dat de dagorde van de Kamer in het Frans én in het Nederlands zou worden gedrukt, maar hij bekwam alleen dat men hem een getypt exemplaar in zijn moedertaal ter beschikking stelde. Als Kamerlid

intervenierde de man uit Stekene vooral in verband met agrarische kwesties en streekproblemen, en soms over het taalgebruik. Hij deed dat altijd in een sterk dialectisch gekleurd Nederlands. Zijn stemgedrag was nadrukkelijk Vlaamsgezind en enkele keren ook dissident ten opzichte van de voorgeschreven partijlijn. Voor deze boerenleider waren het vooral de belangen van het volk en zijn eigen Frans-onkundigheid, die hem in zijn Vlaamsgezindheid sterkten.

Bij de wetgevende verkiezingen van november 1921 kwam de 75-jarige Waaslander weer op met een afzonderlijke lijst, na een nieuw conflict met de katholieke partij. Van Brussel behaalde nog wel 7243 stemmen, maar hij kon zijn 'stunt' van bijna een kwarteeuw voordien niet meer herhalen.

LITERATUUR: C. de Kesel, 'Een kranig man!', in *De drang naar het verleden*, 1942, p. 24-35; - B. de Cock, 'Frans Van Brussel', in *Zestig jaar onmondigheid van het volk*, 1969, p. 127-132; - A. Demedts, 'Vijftig jaar geleden overleed "Boerke" Van Brussel. Frans Van Brussel, een volksvriend!', in *Het Vrije Waasland* (15 juni 1973); - F. d'Hooge, 'Frans Van Brussel: volksvertegenwoordiger voor het Waasland van 1898 tot 1921', in *Het Vrije Waasland* (22 juni 1973); - B. de Cock, "'Boerke" Van Brussel: democratische doorbraak', in *Het Vrije Waasland* (29 juni 1973); - C. van Brussel, 'Frans Van Brussel', in *Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land Van Waas*, nr. 76 (1973), p. 229-236; - 'Zestig jaar geleden in de Wase politiek. Exit Frans Van Brussel was niet zo fraai', in *Gazet Van Antwerpen* (17 november 1981); - J. van Duyse, 'Het Stekense Boerkensblad had De Windt in de zeilen', in W. Clippeleyr en W. Vloebergh (red.), *Relaas van 't Land van Waas. Tijdingen van toen en vandaag*, 1982, p. 73-82; - id., 'Hoe "maak" ik een verkiezingskandidaat?', in *D'Euzie. Tijdschrift van de heemkundige kring voor Groot-Stekene*, jg. 2, nr. 2 (1983), p. 48-52.

NICO VAN CAMPENHOUT